

Holelepta plana (Sulzer) in the north-east of Belgium (Coleoptera, Histeridae)

door

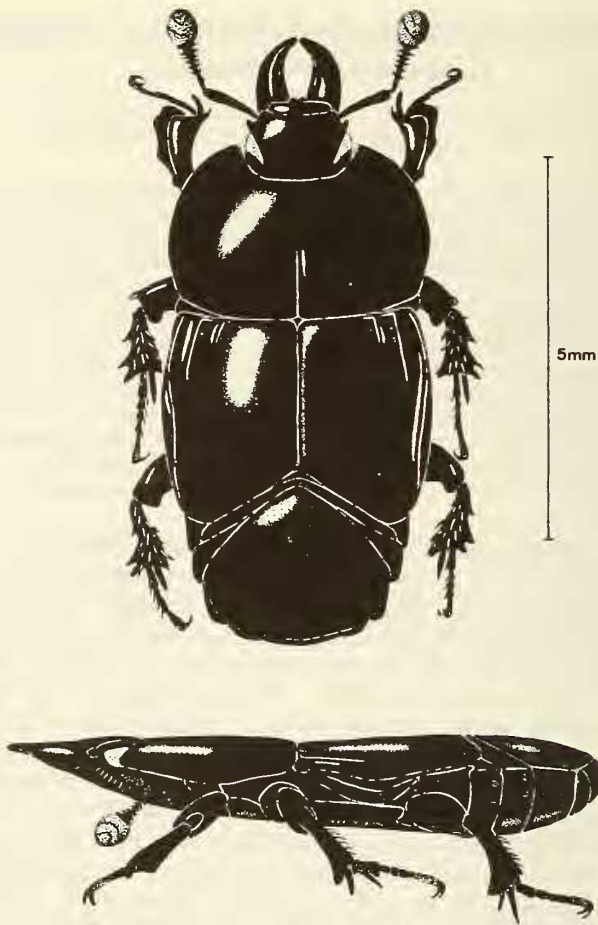
Jan BOSSELAERS

Samenvatting. *Holelepta plana* (Sulzer)(Histeridae) in het noordoosten van België. De auteur ving op 30 september 1983 negen exemplaren van de zeldzame keversoort *Holelepta plana* (Sulzer)(Histeridae) te Zonhoven (Belgisch Limburg). Het is de eerste maal dat deze soort in het noordoosten van België wordt aangetroffen. De dieren hielden zich op onder de schors van een oude populier. De soort is verspreid over Centraal-Europa, Siberië en Transkaukasië. Ze is vermeld uit o.a. West-Duitsland en Frankrijk en hoogst waarschijnlijk kan *Holelepta plana* nu ook in Nederland worden waargenomen.

Résumé. *Holelepta plana* (Sulzer)(Histeridae) dans le nord-est de la Belgique. Le 30 septembre 1983, l'auteur trouva neuf exemplaires de la rare espèce de *Holelepta plana* (Sulzer) à Zonhoven (Limbourg belge). C'est la première fois que l'on rencontre ce rare carabe dans le nord-est de la Belgique. Les bêtes se trouvaient sous l'écorce d'un vieux peuplier. L'espèce est présente dans le centre de l'Europe, la Sibérie et la région transcaucasienne. Elle est mentionnée entre autres de l'Allemagne de l'ouest, de France, et très probablement l'espèce pourra aussi être observée aux Pays-Bas.

Nine specimens of the rare beetle *Holelepta plana* (Sulzer) were caught by the author on 30-ix-1983 at Zonhoven (5°21'15" E Greenwich, 51°00'45" N) in the province of Limburg, Belgium. Two of the specimens have been deposited in the collection of the «Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen» in Brussels. The animals were found in a locality named «Ter Kolveren». They lived under the bark of an old Poplar tree (*Populus* sp.), accompanied by the beetles *Agonum assimile* Paykull (Carabidae), *Thanasi-mus formicarius* L. (Cleridae), *Uleiota planata* (L.) and *Silvanus unidentatus* (F.) (Cucujidae), the spiders *Araneus umbraticus* Clerck and *Marpissa muscosa* (Clerck), and fruiting-bodies of the myxomycete *Perichaena corticalis* (Batsch) Rost. The tree was killed by lightning several years ago, and it had to be cut down because it was dangerously inclined. Its stem circumference at breast height was 220 cm. On 15th December, 1983 a quick inspection of a trunk fragment left behind on the site proved that there were still living specimens of *Holelepta plana* under the bark. *Holelepta plana* is a carnivorous insect typically living under Poplar bark, although it has been found under the bark of other trees as well, e.g. Scots Pine (*Pinus sylvestris* L.) and Oak (*Quercus* sp.) (LEROUX, 1955). The animal can be readily identified by its flat body and its big, sickle-shaped jaws. The latter might act as a wedge and help the beetle force its way through the tangentially laminated secondary phloem tissue typical for Poplar trees (See fig. 1, side view).

Holelepta plana is distributed over central Europe, Siberia and Transcaucasia. It does not occur in the north of central Europe, for example in northern Germany, where it is absent from Pommern to Ostfriesland (FREUDE *e.a.*, 1971). The animal is uncommon over its entire range (FREUDE *e.a.*, 1971; HARDE & SEVERA, 1982). In the immediate vicinity of Belgium, the species has been reported from east and central France (LEROUX, 1955) and from the Aachen region in Germany (EVERTS, 1898). To my knowledge, it has not been

J.P. BOSSELAERS '83

Fig. 1 : *Hololepta plana* (Sulzer), dorsal and side views of one of the Zonhoven specimens. The flat-bodied appearance and the large, sickle-shaped jaws are obvious.

found in the Netherlands (EVERTS, 1898; HARDE & SEVERA, 1982). SEGERS (1983) kindly communicated the data for Belgium to me; they can be found in fig. 2.

The newly discovered site is the first in the north-east of Belgium, close to the Dutch border. This evidence, together with the sites in the Aachen region reported by EVERTS (1898), makes it reasonable to suppose that *Hololepta plana* can be found in the Netherlands too, especially in the southern part of the Dutch province of Limburg. A systematic study of old Poplar trees in the

Limburg region might furnish interesting additional data about the range of distribution of this rare beetle, a range that is almost certainly expanding.

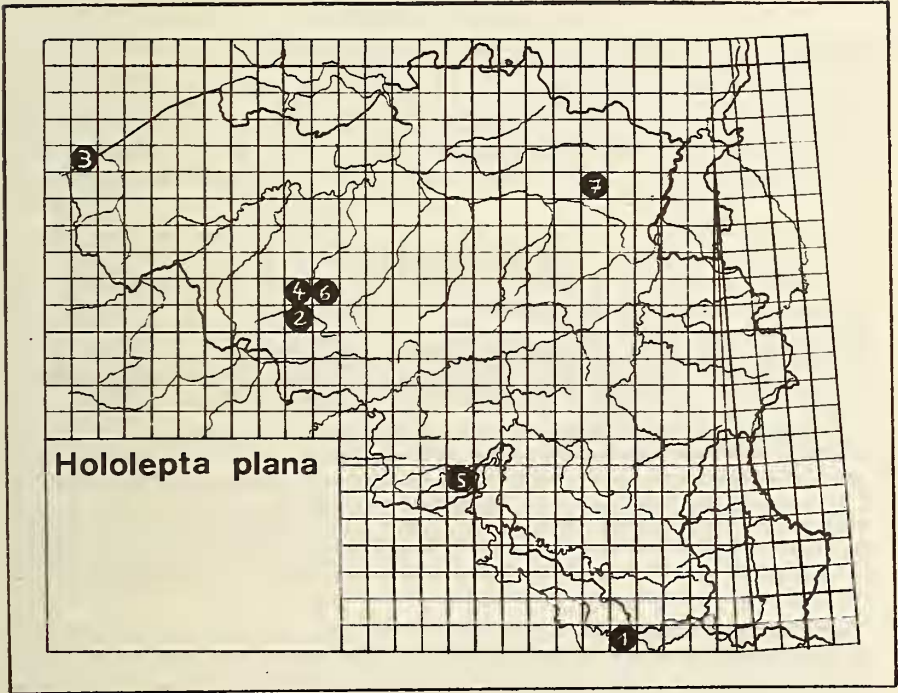

Fig. 2 : Distribution of *Hololepta plana* (Sulzer) in Belgium (U.T.M.-grid).

1. Torgny (LEROUX, 1955).
2. Villers-Saint-Amand, 1971; BOOSTEN, *Bull. Ann. Soc. r. Ent. Belg.* 107 : 103.
3. De Panne, 1971; BOOSTEN, *Bull. Ann. Soc. r. Ent. Belg.* 107 : 330.
4. Wodecq, 1972; BOOSTEN, *Bull. Ann. Soc. r. Ent. Belg.* 108 : 132.
4. Wodecq, 1973; BOOSTEN, *Bull. Ann. Soc. r. Ent. Belg.* 109 : 214.
4. Wodecq, 1974; BOOSTEN, *Bull. Ann. Soc. r. Ent. Belg.* 112 : 218.
5. Nismes, 1972; LHOST, *Bull. Ann. Soc. r. Ent. Belg.* 109 : 23.
6. Silly, 1977; BOOSTEN, *Bull. Ann. Soc. r. Ent. Belg.* 112 : 218.
7. Zonhoven, 1983.

Literature

- Everts, E., 1898. *Coleoptera Neerlandica*. Martinus Nijhoff, Den Haag.
- Freude, H., Harde, K. & Lohse, G., 1971. *Die Käfer Mitteleuropas*, Band 3. Goecke & Evers, Krefeld.
- Harde, K. & Severa, F., 1982. *Thieme's kevergids*. Thieme, Zutphen.

Leroux, J., 1955. *Hololepta plana* Belg.n.sp. et autre capture intéressante d'Histeridae. *Bull. Ann. Soc.r.Ent.Belg.* 91 : 270-271.

Segers, C., 1983. Personal communication.

Bosselaers J. : Stichting Limburgs Landschap, Korenbloemstraat 10, 2340 Beerse.

Boekbespreking

Hoffmann, G.M. : *Parasitäre Krankheiten und Schädlinge an Landwirtschaftlichen Kulturpflanzen*. 24 x 17 cm, 488 p., 168 kleurfoto's, 93 zwartwit-foto's en 148 tekeningen, Verlag Eugen Ulmer, Postfach 70 05 61, D-7000 Stuttgart 70, Duitsland, 1983, gebonden, linnen, DM 98,-.

Sinds het ontstaan van de levende wezens zijn er goede en slechte onderlinge relaties mee ontwikkeld. Voedselconcurrentie en parasitisme treft men overal aan en het voorkomen van parasieten, schadelijke dieren en ziekteverwekkers is een algemeen biologisch verschijnsel. Sinds de mensen met akkerbouw begonnen zijn en de voedselplanten noodgedwongen van betere kwaliteit moesten zijn en meer moesten opbrengen, werden die vijanden een probleem. De nadelige gevolgen kunnen in grote mate verminderd worden als de schadeverwekker tijdig kan herkend worden, zijn cyclus onderzocht en zo de verbreiding kan voorkomen worden door bestrijdingsmaatregelen. En dit met zo min mogelijk nevenwerkingen.

In dit boek heeft de auteur een poging ondernomen om de huidige stand van kennis in de hierboven geschetste zin samen te vatten. Hij geeft een gedetailleerde beschrijving van de ziekten en schadeverwekkers van de voornaamste landbouwgewassen : graangewassen, maïs, aardappelen, bieten, koolzaad, rapen, klavers, luzerne, bonen, erwten, wikkens, hop en tabak. Van deze gewassen worden alles bij elkaar zo ongeveer 320 vijanden uitvoerig beschreven, waarbij de biologische informatie op de voorgrond staat. Afzonderlijk genomen bespreekt hij wel 50 virussoorten, 100 schimmels en ook een groot aantal bacteriën, aaltjes, slakken en mijten. Van de insecten, naast kleine orden, ook 12 wanten, 15 bladluizen, 50 kevers, 24 vlinders en verder wespen, muggen en vliegen. Van de gewervelde dieren 15 vogels en 12 zoogdieren.

Van elk van deze soorten geeft de auteur de systematische plaats in het planten- of dierenrijk, de juiste wetenschappelijk benaming met de synoniemen, hun aardrijkskundige verspreiding en economische betekenis. Aangevuld met kleur- of zwartwit-foto's of tekeningen, wordt de schadeverwekker beschreven alsook de voedsel-, broe- en waardplanten waarop hij leeft, zijn symptomen en het schadebeeld. Naast de ontwikkelingscyclus, de biologie en de ecologie wordt ook de overdracht en de verspreiding van de ziekte behandeld. Als we dit allemaal weten, kan daaruit een ideale bestrijding afgeleid worden, wat de auteur doet na eerst heel veel belangstelling te hebben gehecht aan de natuurlijke vijanden.

Reeds geruime tijd was er behoefte aan dergelijk uitvoerig standaardwerk. Het sluit aan bij de traditie van ULMER als uitgever van de belangrijkste literatuur over plantenbescherming en wendt zich zowel tot de studenten als tot de raadgevers en praktijkmensen in de landbouwsector. De entomoloog vindt er zijn gading in om heel wat meer te weten te komen over de insecten in de praktijk en om langs de weg van de symptomen een diertje te identificeren.

ir. V.F. Naveau